

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ*

สุชานาฎ ไชยวรรณ** อองคณาณัติ ยิ้มช้าง***

(วันที่รับบทความ: 23 กุมภาพันธ์ 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 14 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 22 มิถุนายน 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สร้างและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF โดยผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ข้อมูล โดยตรวจหาความตรงของจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา ภาษา และความเหมาะสมของกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย 1) เด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิตราชภัฏนครสวรรค์ ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2-3 จำนวน 115 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน ได้มาจากการสุ่มแบบง่าย 2) นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ จำนวน 12 แผน ที่มีคุณภาพในระดับมาก 2) แบบประเมินทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อเปรียบเทียบทักษะสมอง EF (Executive Functions) หลังเรียนของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาในใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ อยู่ในระดับ มากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะสมอง, กิจกรรมการเล่นละคร, บทบาทสมมติ, เด็กปฐมวัย

* บทความวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

** อาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, E-mail: Suchanad.c@gmail.com

*** อาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, E-mail: mauy7925@hotmail.co.th

The Development Learning Process Brain skills of Early Childhood Students

By Drama Activity and role play *

Suchanad Chaiwanna ** Anongnat Yimchan ***

(Received: February 23, 2021; Revised: May 14, 2021; Accepted: June 22, 2021)

Abstract

The purposes of this research were: 1) the Development Learning Process Brain skills of Early Childhood Students by Drama Activity and role play. 2) to study the results of Learning Process Brain skills of Early Childhood Students Drama Activity and role play. 3) to assess the satisfaction in Learning Process Brain skills of Early Childhood Students By Drama Activity and role play. The sample was received from the purposive sampling method. The research tools consisted of 1) learning management plans to Learning Process Brain skills of Early Childhood Students by Drama Activity and role play, 2) Brain skills assessment for Early Childhood Students By Drama Activity and role play, and 3) Assess the satisfaction in Learning Process Brain skills of Early Childhood Students By Drama Activity and role play. Data analysis by using the statistics included Mean, Standard Deviation (S.D.), and t-test.

The research results were as follow: 1) Results of the development of Learning Process Brain skills of Early Childhood Students By Drama Activity and role play with the sufficiency economy philosophy Overall is in the high level, 2) the efficiency of Learning Process Brain skills of Early Childhood Students By Drama Activity and role play course is 2.1 /4.65 which is higher than the standard criterion, regarding to the achievement test, the posttest are higher than the pretest with statistically significant at the 0.01 level and Compare the efficiency of Learning Process Brain skills of Early Childhood Students By Drama Activity and role play course is 2.1 /4.65 which is higher than the standard criterion, regarding to the achievement test, the posttest are higher at the 0.01 level, and 3) it was found that, the overall satisfaction of the students towards the development of Learning Process Brain skills of Early Childhood Students By Drama Activity and role play of Early Children is at the high level.

Keywords: Brain skills, Drama, role play, Early Childhood Students

* Research Article, Nakhon Sawan Rajabhat University

** Lecturer of Early Childhood Education program, Faculty of Education Nakhon Sawan Rajabhat University, E-mail: Suchanad.c@gmail.com

*** Lecturer of Early Childhood Education program, Faculty of Education Nakhon Sawan Rajabhat University, E-mail: maury7925@hotmail.co.th

บทนำ

ในยุคของการปฏิรูปการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการคิด ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 มาตรา 24 เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยกำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ตาม (2) ความว่า “ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา” ในปีพ.ศ. 2545 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมด้วยการกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561: 1) โดยการคิดเป็นความสามารถของสมองที่ประมวลข้อมูลที่ได้จากการรับรู้มาสร้างเป็นองค์ความรู้ในตน ซึ่งสามารถพัฒนาขึ้นได้ตั้งแต่วัยเรียน “กระบวนการคิด” จึงเป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องจัดให้ผู้เรียนทุกระดับชั้น

ทักษะ EF ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Executive Functions” เป็นทักษะในการทำหน้าที่ระดับสูงของสมองที่ช่วยให้เกิดการกำกับตนเอง เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่มุ่งสู่เป้าหมายได้ (Goal directed behavior) โดยมีสมองส่วนหน้าสุด (Prefrontal Cortex: PFC) ทำหน้าที่เป็น CEO ทำงานร่วมกับสมองอีกหลายส่วน ช่วยให้เกิดการกำกับตนเองในด้านอารมณ์ ความคิด และการกระทำ ไม่หุนหันพลันแล่น คิดไตร่ตรองก่อนทำ (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล และคณะ, 2560) ทักษะ EF นับเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ที่เด็กต้องเผชิญทั้งกับปัญหา และ โอกาสต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาอย่างมากมาย การวางรากฐานของทักษะ EF มีความสำคัญยิ่งต่อการฝึกฝนเด็กให้มีความสามารถในการคิดเป็น ยับยั้งชั่งใจ ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ อยู่กับคนอื่นเป็น ทำงานเป็น รู้จักริเริ่ม รู้จักวางแผน และ ลงมือทำด้วยความอดทน ทักษะ EF ที่ดีย่อมส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แต่หากเด็กมีความบกพร่องของทักษะ EF ก็จะนำมาซึ่งปัญหาพฤติกรรม และปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมาเมื่อโตขึ้น (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล และคณะ, 2560) ดังนั้น เด็กจะมีชีวิตที่ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องมีทักษะ EF ที่ดี ทั้งนี้การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็น การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะ EF ให้มีความแข็งแรง เนื่องจากมีแนวการจัดกิจกรรมในลักษณะแบบการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) ผ่านการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การอ่านนิทาน การร้องเพลง กิจกรรมเคลื่อนไหว และดนตรี การเล่นเกม การเล่นเกม การเล่นเกม การทำงานบ้าน การไปทัศนศึกษา และการอ่านในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น

การเล่นละครเป็นสื่อทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อันหลากหลาย เนื่องจากละครมีองค์ประกอบหลายอย่างที่เด็กต้องคิด และลงมือทำจริง เป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง การเล่นละคร และสมมุติบทบาท จากเรื่องราวในนิทานทำให้เด็กต้องฝึกคิดเชื่อมโยงนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับรู้กับความรู้อื่นที่มี แล้วสังเคราะห์ส่งผ่านออกมาเป็นการกระทำ การเล่นละคร หรือการแสดง ช่วยให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่กำลัง

เรียนรู้ได้ชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้การเล่นละครยังช่วยส่งเสริมวิธีการเรียนรู้และทักษะการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมจินตนาการและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เรียนรู้วิธีการอยู่ร่วมกันโดยเอาใจเขามาใส่ใจเรา ส่งเสริมเทคนิคการใช้ร่างกายอย่างถูกต้อง เพิ่มทักษะการใช้ภาษาได้อย่างลุ่มลึกสร้างความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (วไลพร เมฆไตรรัตน์, 2563)

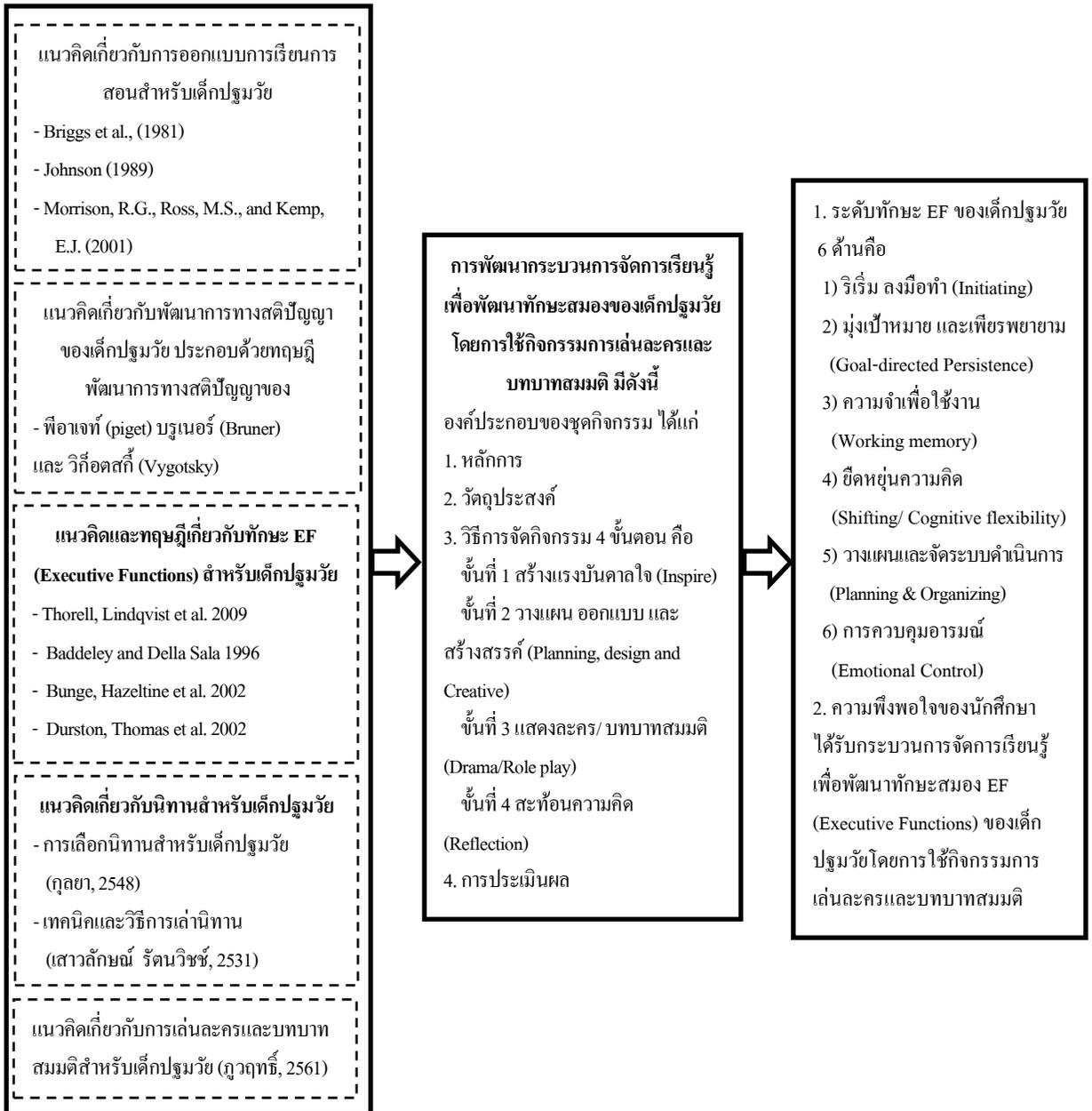
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัยพิจารณาจากทักษะ EF (Executive functions) สำหรับเด็กปฐมวัย 6 ด้าน คือ ริเริ่ม ลงมือทำ มุ่งเป้าหมาย และเพียรพยายาม ความจำเพื่อใช้งาน ยึดหยุ่นความคิด วางแผนและจัดระบบดำเนินการ การควบคุมอารมณ์ โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ ประกอบด้วย
 - 2.1 เปรียบเทียบทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม โดยใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติก่อนและหลังการทดลอง
 - 2.2 เปรียบเทียบทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรม โดยใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ และกลุ่มที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาได้รับกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การเล่นสมมติเป็นกิจกรรมที่เด็กสามารถทำได้ด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องสอนหรือสาธิตให้ดู เพราะมีความสนุกและจินตนาการที่พร้อมจะถ่ายทอดออกมาอย่างเบิกบานใจ การเล่นสมมติจะตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ ที่ต้องการถ่ายทอดและสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของเด็กที่มีต่อโลกรอบตัวได้ ระบายความรู้สึกที่มีอยู่ในใจ ได้น่าความรู้ ความเข้าใจ ต่อสิ่งที่เรียนรู้มา ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้รอบตัวปฏิสัมพันธ์และบทบาทของคนในครอบครัวมาเล่นสมมติ โดยความรู้สึกเป็นอิสระปราศจากความกดดัน การเล่นสมมติจึงมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อพัฒนาการ ของเด็กปฐมวัยในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านอารมณ์สังคมและส่งผลต่อการพัฒนาทักษะสมอง EF ได้เป็นอย่างดี การเล่นสมมติมีหลายแบบไม่ว่าจะเป็นเล่นบทบาทสมมติ เชิดหุ่น เล่นละครสร้างสรรค์ เล่นละครเวที (ภูวฤทธิ์ ภูวภิรมย์ขวัญ, 2561: 201-205)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นที่ 1 สร้างและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ

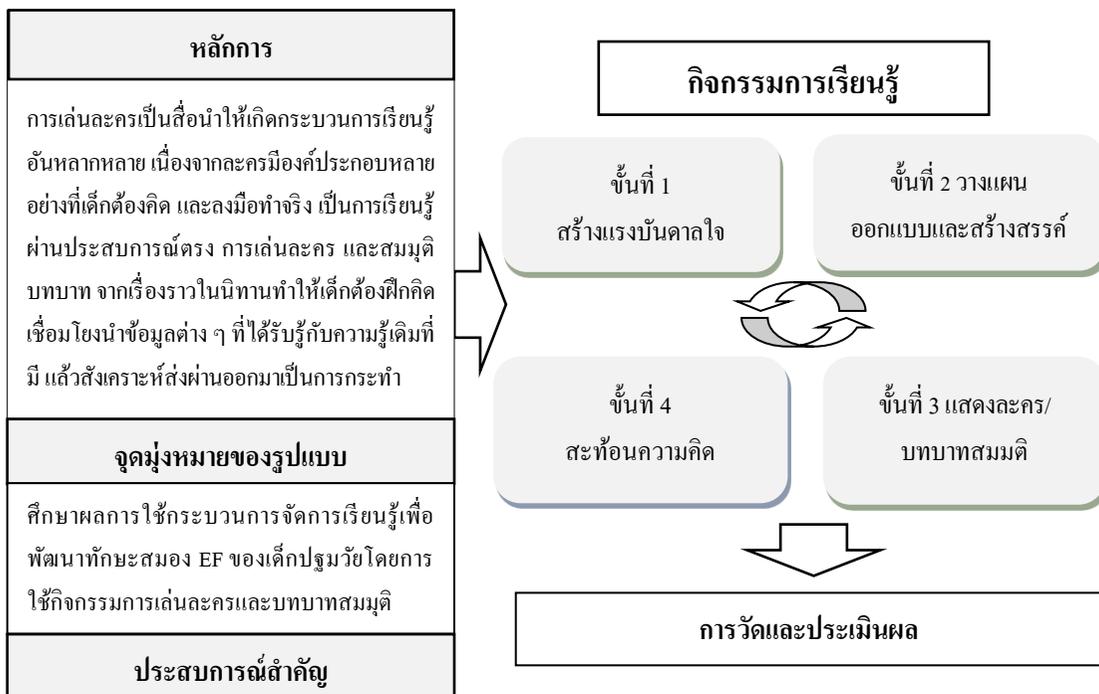
ในขั้นตอนสร้างและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบประเมินคุณภาพของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF โดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. กำหนดเทคนิคกระบวนการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงกระบวนการเรียนการสอนและผลที่จะเกิดกับผู้เรียน ตลอดจนความเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของ จากนั้นกำหนดองค์ประกอบและรายละเอียดของกระบวนการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ แบ่งออกเป็น 12 แผนการจัดการเรียนรู้ และสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ

ภาพที่ 2 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัย

โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ

2. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมองเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงของจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา ภาษา และความเหมาะสมของกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอน ปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 2 การทดลองใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ

แหล่งข้อมูล

1. เด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิตราชภัฏนครสวรรค์ ระดับชั้น อนุบาลปีที่ 2-3 จำนวน 115 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบง่าย
2. นักศึกษาศาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ
2. แบบประเมินทักษะ EF สำหรับเด็กปฐมวัย
3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-หลังเรียน (One group Pretest-Posttest Design) ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 แผนการวิจัย

การจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการ (E)		
E1	X	E2
การจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการปกติ (C)		
C1	~X	C2

ตาราง 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละคร และบทบาทสมมติ

ลำดับ	นิทาน	กระบวนการ	ทักษะ EF
1		ประเมินทักษะ EF ก่อนการทดลอง	
2	ลูกหมูสามตัว	1. ขั้นนำ - สร้างแรงบันดาลใจ (Inspire)	จำ เพื่อใช้งาน - เด็กได้เชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เก่า
3	กระต่ายน้อยหนีแม่	จากการเล่านิทานหรือหุ่นมือ	วางแผนและจัดระบบดำเนินการ - เด็กมีการวางแผนว่าจะเล่นหรือแสดง
4	ของขวัญของหอยทาก	2. ขั้นสอน - ให้เด็ก ๆ ร่วมกันวางแผน	อะไรต้องเตรียมอะไรบ้าง
5	เพื่อนรักในป่าใหญ่	ออกแบบ และสร้างสรรค์บทละครหรือบทบาทสมมติภายใน	ริเริ่มลงมือทำ - เด็กได้เลือกตัดสินใจที่จะเลือกว่าจะเป็น
6	ห่านน้อยนักแก้ปัญหา	กลุ่มของตนเอง (Planning, design and Creative)	ตัวละครใดหรือแสดงบทบาทใด
7	คุณแม่ไก่แดงแสนขยัน	- แสดงละคร/บทบาทสมมติ (Drama/Role play)	มุ่งมั่นและเพียรพยายาม - เด็กมีเป้าหมายในการเล่นหรือแสดงและพยายามไปสู่เป้าหมายจนมุ่งมั่น
8	เอลเมอร์	3. ขั้นสรุป - สะท้อนความคิด (Reflection)	ยืดหยุ่นความคิด - เด็กจะได้ฝึกทักษะความยืดหยุ่น
9	แมว 11 ตัวกับขั้วอู้อะฮะ	ทำให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ตนเองและการแสดงของตนเอง	ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและอาจไม่เป็นที่ตั้งใจไว้ เพราะเหตุที่คาดคิดเกิดขึ้นได้เสมอบนเวที
10	เจ้าหนูปิงปอง		ควบคุมอารมณ์ - ในระหว่างการเล่นสมมติย่อมต้องเกิดอุปสรรคระหว่างทางที่อาจทำให้เด็กรู้สึกผิดหวัง สับสน และมีความขัดแย้งกับเพื่อน แต่เด็กจะพยายามอดทนอดกลั้นและหาวิธีที่จะผ่านอุปสรรค
11	โจรขโมยหนังสือ		
12	มดขยันกับจิ้งจกใจเสียว		
13	บักข่าชี โม โห		
14		ประเมินทักษะ EF หลังการทดลอง และประเมินความพึงพอใจ	

1. สร้างแบบประเมินทักษะ EF สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลด้วย แบบประเมินระดับทักษะ EF สำหรับเด็กปฐมวัย นำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นแบบประเมินระดับทักษะ EF สำหรับเด็กปฐมวัย แบบประเมินความคิดเห็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ประเมินความสอดคล้อง

2. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ และให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3. ทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบประเมินทักษะ EF สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่ได้รับกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการประเมินคุณภาพของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคุณภาพ
1. ความเป็นมาของรูปแบบ			
1.1 ความชัดเจนในการบรรยายความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย	4.33	0.57	มาก
1.2 การกล่าวถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ	4.33	0.57	มาก
1.3 การบอกเหตุผลสนับสนุนสาเหตุในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.66	0.57	มากที่สุด
1.4 การใช้ภาษาและการเรียงเรียงความเป็นมาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความต่อเนื่อง ทำให้เห็นภาพรวมและจุดเน้นของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.66	0.57	มากที่สุด
รวม	4.5	0.19	มากที่สุด
2. หลักการ			
2.1 หลักการมีความชัดเจน สามารถแสดงจุดเน้นของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.33	0.57	มาก
2.3 หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติปฐมวัย	4.33	0.57	มาก
2.4 การใช้ภาษาและการเรียงลำดับ หลักการมีความต่อเนื่องและเข้าใจง่าย	4.33	0.57	มาก
รวม	4.33	0.57	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคุณภาพ
3. จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้			
3.1 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติเน้นให้เกิดการพัฒนาทักษะสมอง EF อย่างชัดเจน	4.33	0.57	มากที่สุด
3.2 จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติเน้นความสำคัญและจำเป็นต่อทักษะสมอง EF	4.33	0.57	มาก
3.3 มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง	4.33	0.57	มาก
รวม	4.33	0.57	มาก
4. กิจกรรมการเรียนการสอน			
4.1 กระบวนการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF มีความชัดเจน	4.33	0.57	มาก
4.2 ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ	4.33	0.57	มาก
4.3 กิจกรรมการเรียนการสอนเรียบเรียงไว้เป็นลำดับขั้นตอนการจัดการจัดการเรียนรู้			
4.3.1. ขั้นนำ - สร้างแรงบันดาลใจ (Inspire) จากการเล่านิทาน หรือเชิดหุ่นมือ	4.33	0.57	มาก
4.3.2. ขั้นสอน - ให้เด็ก ๆ ร่วมกันวางแผน ออกแบบ และสร้างสรรค์บทละครหรือบทบาทสมมติภายในกลุ่มของตนเอง (Planning, design and Creative) และแสดงละคร/บทบาทสมมติ (Drama/Role play)	4.66	0.57	มากที่สุด
4.3.3. ขั้นสรุป - สะท้อนความคิด(Reflection) ทำให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ตนเอง	4.33	0.57	มาก
รวม	4.53	0.18	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล			
5.1 การวัดและประเมินผลมีความชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติได้	4.33	0.57	มาก
5.2 การวัดและประเมินผลมีความหลากหลายนำไปสู่การปฏิบัติได้	4.33	0.57	มาก
รวม	4.33	0.57	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.47	0.08	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า คุณภาพของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$)

ตอนที่ 2 ผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมุติ ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมุติ และกลุ่มที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรม

กลุ่มเป้าหมาย		\bar{X}	S.D	df	t	P
ก่อนเรียน	กลุ่มทดลอง	2.10	0.55	58	0.811	0.137
	กลุ่มควบคุม	2.20	0.53			
หลังเรียน	กลุ่มทดลอง	4.65	0.48	58	-7.922	0.001***
	กลุ่มควบคุม	2.23	0.53			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 4 พบว่า ทักษะสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มทดลองหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.65 สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการทดลอง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 2.23 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาในใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมุติ ดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาในใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมุติ

ลำดับ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านบรรยากาศ				
1.	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในห้องเรียนมากขึ้น	4.60	0.61	มากที่สุด
2.	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ และมีขอบเขต	4.20	0.60	มาก
3.	บรรยากาศของการเรียนทำให้เด็กปฐมวัยเกิดความคิดที่หลากหลายในทางที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น	4.70	0.70	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้				
4.	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.70	0.70	มากที่สุด
5.	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด	4.50	0.69	มาก
6.	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดและตัดสินใจ	4.60	0.61	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ประโยชน์ที่ได้รับ				
7.	การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.20	0.60	มาก
8.	การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักศึกษาสังสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง ได้อย่างมีประโยชน์	4.70	0.70	มากที่สุด
9.	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษานำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาอื่น ๆ	4.70	0.70	มากที่สุด
10.	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น	4.50	0.69	มาก
รวม		4.54	0.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาในใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ อยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินคุณภาพของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47

2. ทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.65 สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 2.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อเปรียบเทียบทักษะสมอง EF (Executive Functions) หลังเรียนของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.65 สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการทดลอง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 2.23 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาในใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ อยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการประเมินคุณภาพของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากกระบวนการมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กในวัย 3 – 6 ปี และมีรูปแบบ กระบวนการที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับจากผลการประเมินคุณภาพคุณภาพของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากกระบวนการมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กในวัย 3 – 6 ปี และ

มีรูปแบบ กระบวนการที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ (2547) กล่าวว่า จากทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ Guilford ได้อธิบายว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่าลักษณะการคิดนอกเนกนัย หรือการคิดแบบกระจาย ซึ่งประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม เด็ก ๆ มีจินตนาการที่แตกต่างไปจากเพื่อน สามารถตอบคำถามและออกแบบชิ้นงานที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับใคร หรือแตกต่างจากผู้อื่น หรือมาจากความคิดที่มีอยู่เดิมผสมผสานกับความรู้ใหม่ จึงทำให้เกิดเป็นของสิ่งใหม่ที่แปลกไป นอกจากนี้เด็กยังได้เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ช่วยกันคิด ช่วยกันวางแผนในการออกแบบนิทาน และเลื่อกว่าสคูอุปกรณ์ในการจัดละครสร้างสรรค์ เด็กได้รู้จักการรอคอยและรู้จักการแบ่งปัน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นกันและลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันอย่างอิสระ สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของ Vygotsky (1978) ที่ว่า เด็กจะเกิดการเรียนรู้พัฒนาสติปัญญาและทัศนคติขึ้นเมื่อ มีการปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ๆ จะช่วยสนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่เรียกว่า Zone of Proximal Development หมายถึง สภาวะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายแต่ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาได้โดยลำพัง เมื่อได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากผู้ใหญ่หรือการทำงานร่วมกันกับเพื่อนที่มีประสบการณ์หรือความรู้มากกว่า เด็กจะสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้และเกิดการเรียนรู้ ส่งผลให้เป็นความรู้ที่ถาวรต่อไป

2. ทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อเปรียบเทียบทักษะสมอง EF (Executive Functions) หลังเรียนของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมุติ สามารถส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็กได้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาเด็กทุกคนในกลุ่มให้มีความสามารถทางการคิดได้ใช้จินตนาการ หรือการคิดแก้ปัญหาตลอดจนการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นในการทำงานร่วมกัน การแสดงละครเป็นกิจกรรม ที่ทำให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก ทางภาษาและท่าทางของตัวละคร เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ทำให้เด็กได้รู้จักคิด ได้ลงมือปฏิบัติ และมีโอกาสได้แสดงออก เรียนรู้ถึงความรู้สึกของผู้อื่น และรับรู้ประสบการณ์ในแง่ต่าง ๆ ของชีวิตมากขึ้น (กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ, 2547) นอกจากนี้การแสดงละคร ยังเป็นการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระ การใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การจัดประสบการณ์ทางตรงให้กับเด็ก โดยใช้ละครสร้างสรรค์ทำให้เด็กได้มีโอกาสในการเตรียมความพร้อม และเผชิญหน้ากับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ (วารกรณ์ วจนะพันธ์, 2542)

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อในใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ อยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 เนื่องจากรูปแบบการสอนครั้งนี้ มีกระบวนการที่เหมาะสมกับความสามารถ ความรู้ในเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถ วัย และความสนใจของผู้เรียน มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียน และความคิดรวบยอดที่ครูผู้สอน (ทิสนา แจมมณี, 2536, 102)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ ควรจัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การร้องเพลง การเล่นเกม การจัดกิจกรรม Brain Gym เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาวิจัยในเนื้อหาอื่น ๆ ที่อยู่ในหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ:

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ. (2547). *ผลของการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบละครสร้างสรรค์ต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ทิสนา แจมมณี. (2536). *หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, และคณะ. (2560). *การพัฒนาและหาค่าเกณฑ์มาตรฐานเครื่องมือประเมินการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: คลังข้อมูลและความรู้ระบบสุขภาพ, สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.).

วารภรณ์ วจนะพันธ์. (2542). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยใช้นาฏศิลป์และการละคร*. (พิมพ์ครั้งที่ 1).

ภูเก็ต: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏภูเก็ต.

วไลพร เมฆไตรรัตน์. (2563). *การจัดกิจกรรมการเล่นเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. เอกสารคำสอน. นครสวรรค์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุภาวดี หาญเมธี. (2559). *พัฒนาทักษะสมอง EF ด้วยการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ไอดี ออล ดิจิทัล พรินท์.

สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์

สุรงค์ ไข้วตระกูล. (2554). *จิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Baddeley, A., and S., Della Sala. (1996). "Working memory and executive control". *Philos Trans R Soc Lond B Biol Sci*, 351(1346): 1397-1403; discussion 1403-1394.

John Dewey. 1969. *Philosophy Education, and Reflective Thinking*. In *Thomas O. Buford Toward a Philosophy of Education*. New York: The Macmillan Company

Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*.

Cambridge, MA: Harvard University Press.

